

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
z dnia 2011 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie sądów apelacyjnych, sądów okręgowych
i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości

Na podstawie art. 20 pkt 1 i 4, art. 14 i art. 17 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 2002 r. w sprawie sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości (Dz. U. Nr 180, poz. 1508, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 6 w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) w obszarze właściwości Sądu Apelacyjnego w Białymstoku:

- a) Sąd Okręgowy w Białymstoku - obejmujący obszar właściwości Sądów Rejonowych w: Białymstoku, Bielsku Podlaskim i Sokółce,
- b) Sąd Okręgowy w Łomży - obejmujący obszar właściwości Sądów Rejonowych w: Grajewie, Łomży, Wysokiem Mazowieckiem i Zambrowie,
- c) Sąd Okręgowy w Olsztynie - obejmujący obszar właściwości Sądów Rejonowych w: Bartoszycach, Biskupcu, Giżycku, Kętrzynie, Lidzbarku Warmińskim, Mrągowie, Nidzicy, Olsztynie, Piszcu i Szczytnie,
- d) Sąd Okręgowy w Ostrołęce - obejmujący obszar właściwości Sądów Rejonowych w: Ostrołęce, Ostrowi Mazowieckiej, Przasnyszu, Pułtusku i Wyszakowie,
- e) Sąd Okręgowy w Suwałkach - obejmujący obszar właściwości Sądów Rejonowych w: Augustowie, Elką, Olecku, Sejnach i Suwałkach;”;

2) w § 8 w ust. 2:

- a) w pkt 21 uchyla się lit. c oraz i,
- b) pkt 31 otrzymuje brzmienie:

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 154, poz. 1787, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Nr 213, poz. 1802 i Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 188, poz. 1838 i Nr 228, poz. 2256, z 2004 r. Nr 34, poz. 304, Nr 130, poz. 1376, Nr 185, poz. 1907 i Nr 273, poz. 2702 i 2703, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 131, poz. 1102, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1410, 1413 i 1417, Nr 178, poz. 1479 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1044 i Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 64, poz. 433, Nr 73, poz. 484, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 136, poz. 959, Nr 138, poz. 976, Nr 204, poz. 1482 i Nr 230, poz. 1698, z 2008 r. Nr 223, poz. 1457, Nr 228, poz. 1507 i Nr 234, poz. 1571, z 2009 r. Nr 1, poz. 4, Nr 9, poz. 57, Nr 26, poz. 156 i 157, Nr 56, poz. 459, Nr 157, poz. 1241, Nr 178, poz. 1375, Nr 219, poz. 1706 i Nr 223, poz. 1777 oraz z 2010 r. Nr 182, poz. 1228 i Nr 205, poz. 1364.

²⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 44, poz. 386, Nr 110, poz. 1056, Nr 219, poz. 2164 i Nr 220, poz. 2186 i 2187, z 2004 r. Nr 127, poz. 1326, Nr 148, poz. 1563 i Nr 281, poz. 2798, z 2005 r. Nr 63, poz. 557, Nr 112, poz. 945 i Nr 197, poz. 1639, z 2006 r. Nr 241, poz. 1755, z 2007 r. Nr 50, poz. 335, Nr 153, poz. 1084, Nr 163, poz. 1161, Nr 177, poz. 1249 i Nr 243, poz. 1794, z 2008 r. Nr 54, poz. 334 i Nr 234, poz. 1581, z 2009 r. Nr 102, poz. 853, Nr 220, poz. 1729 i Nr 223, poz. 1787 oraz z 2010 r. Nr 133, poz. 894 i Nr 245, poz. 1640 i 1641.

„31) w obszarze właściwości Sądu Okręgowego w Suwałkach:

- a) Sąd Rejonowy w Augustowie - dla miasta Augustów oraz gmin: Augustów, Bargłów Kościelny, Lipsk, Nowinka, Płaska i Sztabin,
- b) Sąd Rejonowy w Ełku - dla miasta Ełk oraz gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki i Stare Juchy,
- c) Sąd Rejonowy w Olecku - dla gmin: Banie Mazurskie, Dubeninki, Gołdap, Kowale Oleckie, Olecko, Świętajno i Wieliczki,
- d) Sąd Rejonowy w Sejnach - dla miasta Sejny oraz gmin: Giby, Krasnopol, Puńsk i Sejny,
- e) Sąd Rejonowy w Suwałkach - dla miasta Suwałki oraz gmin: Bakalarzewo, Filipów, Jeleniewo, Przerośl, Raczki, Rutka-Tartak, Suwałki, Szypliszki i Wiżajny;”.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 2011 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

UZASADNIENIE

Przedmiotowy projekt rozporządzenia przygotowany został na podstawie upoważnienia zawartego w art. 20 pkt 1 i 4, art. 14 i art. 17 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 20 pkt 1 ww. ustawy „Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, w drodze rozporządzenia, tworzy i znosi sądy oraz ustala ich siedziby i obszary właściwości”.

W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 2002 r. w sprawie sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości (Dz. U. Nr 180, poz. 1508, z późn. zm.) wprowadza się zmianę organizacyjną polegającą na przeniesieniu Sądów Rejonowych w Elku i Olecku z obszaru właściwości Sądu Okręgowego w Olsztynie do właściwości Sądu Okręgowego w Suwałkach.

Do dnia 1 lipca 2001 r. Sąd Rejonowy w Elku funkcjonował w obszarze właściwości miejscowej najpierw Sądu Wojewódzkiego, a później (od 1 stycznia 1999 r.) Sądu Okręgowego w Suwałkach. Sąd Rejonowy w Olecku został utworzony z dniem 1 lipca 2004 r. w wyniku podziału Sądu Rejonowego w Elku.

Z dniem 1 lipca 2001 r. została dokonana zmiana struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego. Uznano wówczas za zasadne, aby obszary właściwości sądów okręgowych były zgodne z granicami administracyjnymi województw. Rozwiązanie to nie było obligatoryjne w świetle obowiązujących przepisów. W wyniku tych zmian Sądy Rejonowe w: Elku, Giżycku i Piszcu, z racji swego położenia na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, zostały przeniesione z okręgu suwalskiego (województwo podlaskie) do okręgu olsztyńskiego.

U podstaw wprowadzenia ww. zasady leży wówczas następujące argumenty:

- większość organów administracji rządowej i samorządowej, współdziałających z jednostkami wymiaru sprawiedliwości posiada zakresy działania zgodne z podziałem administracyjnym kraju,
- konieczność usprawnienia i obniżenia kosztów współpracy organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości z Policją, której zakresy terytorialne działania są zgodne z podziałem administracyjnym kraju,
- zapewnienie łatwego obiegu informacji między sądami prowadzącymi księgi wieczyste i katastrzem nieruchomości, a ściślej: między sądami i służbami geodezyjno-kartograficznymi funkcjonującymi w układzie podziału administracyjnego kraju,
- uproszczenie prowadzenia obsługi bankowej sądów; większość usług bankowych dla jednostek wymiaru sprawiedliwości wykonują oddziały Narodowego Banku Polskiego, których zakresy terytorialnego działania określają granice podziału administracyjnego kraju,
- funkcjonowanie Krajowego Rejestru Sądowego w granicach województw, zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym, który stanowi, że „rejestr prowadzą w systemie informatycznym sądy rejonowe (sądy gospodarcze), obejmujące swoją właściwością obszar województwa lub jego część”,
- troska o poprawę czytelności i przejrzystości terytorialnej struktury organizacyjnej jednostek organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, wynikająca z konieczności ułatwiania obywatelom dostępu

do właściwego sądu, którego obszar nie będzie pozostawał w jaskrawej niezgodności z ogólnym podziałem administracyjnym kraju.

Bezwzględne stosowanie w praktyce rozwiązania polegającego na zachowaniu zgodności pomiędzy podziałem administracyjnym kraju na szczeblu wojewódzkim a obszarami właściwości miejscowej sądów okręgowych prowadzi do niekorzystnych zjawisk z punktu widzenia właściwego funkcjonowania sądownictwa powszechnego, w aspekcie zapewnienia obywatelom właściwej realizacji konstytucyjnej gwarancji dostępu do sądu.

Przeprowadzone w Ministerstwie Sprawiedliwości badania analityczne i ich wyniki, wskazują, że istniejące dysproporcje w wielkości poszczególnych jednostek sądowych w aspekcie wielkości wpływu spraw i rozpoznania spraw w rozsądnym terminie, są w istotnej mierze pochodną przyjęcia w sposób bezwzględny wskazanych wyżej rozwiązań. Jednolite powiązanie obszarów właściwości sądów okręgowych z granicami administracyjnymi województw w skali całego kraju negatywnie rzutuje na realizację praw podmiotowych obywateli nie tylko w aspekcie wskazanej wyżej gwarancji rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, ale także z uwagi na fizyczne bariery w dostępie do sądu.

Istotne znaczenie mają znaczne odległości między sądami rejonowymi a macierzystymi sądami okręgowymi. Mieszkańcy terenów (także policyjne konwoje) należących do obszaru właściwości ww. Sądów Rejonowych muszą pokonywać następujące odległości do swoich macierzystych sądów okręgowych, w porównaniu do odległości do wskazanych w projekcie sądów okręgowych:

- z Sądu Rejonowego w Ełku do Sądu Okręgowego w Olsztynie – 140 km,
- z Sądu Rejonowego w Ełku do Sądu Okręgowego w Suwałkach – 54 km,
- z Sądu Rejonowego w Olecku do Sądu Okręgowego w Olsztynie – 153 km,
- z Sądu Rejonowego w Olecku do Sądu Okręgowego w Suwałkach – 32 km.

Projekt, licząc się z praktycznym wymiarem argumentacji jaka legła u podstaw powiązania obszarów okręgów sądowych z granicami administracyjnymi województw, wprowadza odstępstwa od takiego rozwiązania, wyjątkowo tam, gdzie jest to niezbędne w świetle wyżej wskazanych okoliczności.

Projektowane rozwiązania, co należy wyraźnie podkreślić, znajdują oparcie w art. 173 Konstytucji RP, która zapewnie sądom niezależność, w tym także organizacyjną. Należy również zaznaczyć, że ustawa z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133, poz. 872) w art. 95 ust. 2 zwolniła Ministra Sprawiedliwości z obowiązku dostosowania struktury sądownictwa powszechnego do nowego podziału terytorialnego państwa.

W wyniku proponowanych zmian Sądy Okręgowe w Olsztynie i Suwałkach oraz okręgi sądowe byłyby zdecydowanie bardziej zrównoważone pod względem organizacyjnym, a przez to lepiej realizowałyby wszystkie swoje funkcje, niż w dotychczasowym układzie organizacyjnym. Zniwelowaniu uległyby dysproporcje w obciążeniu pracą, a jednocześnie wzmocnieniu uległby nadzór administracyjny w okręgu olsztyńskim, w którym zmniejszono liczbę sądów rejonowych.

Proponowane zmiany organizacyjne ułatwiłyby dojazd obywateli do sądu, z uwagi na zmniejszenie odległości, jakie obywatele muszą pokonać. W efekcie, konstytucyjne prawo do sądu byłoby realizowane w sposób pełniejszy niż dotychczas.

W obszarze Sądu Okręgowego w Olsztynie funkcjonuje 12 sądów rejonowych, a w obszarze Sądu Okręgowego w Suwałkach tylko 3 sądy rejonowe.

Wyniki pracy sądów według danych statystycznych za I półrocze 2010 r. wskazują, że Sąd Okręgowy w Olsztynie jest jednostką bardziej obciążoną pracą niż Sąd Okręgowy w Suwałkach.

W pionie cywilnym, wpływ spraw „C” do Sądu Okręgowego w Olsztynie wyniósł 1.599 i był blisko sześciokrotnie większy od wpływu tych spraw do Sądu Okręgowego w Suwałkach (264 sprawy), który był najmniejszy w kraju. Ponadto, w Sądzie Okręgowym w Olsztynie liczba spraw „C” pozostałych do rozpoznania na koniec I półrocza 2010 r. wynosi 1.472 i jest ponad ośmiokrotnie większa niż w Sądzie Okręgowym w Suwałkach (175). W sprawach odwoławczych „Ca” obciążenie wpływem Sądu Okręgowego w Suwałkach jest również znacząco mniejsze niż w Sądzie Okręgowym w Olsztynie. Wpływ do Sądu Okręgowego w Olsztynie wyniósł 692 i był prawie pięciokrotnie większy od wpływu tych spraw do Sądu Okręgowego w Suwałkach (140 spraw). Pozostałość tych spraw w Sądzie Okręgowym w Olsztynie wyniosła 214, natomiast w Sądzie Okręgowym w Suwałkach jedynie 34 sprawy.

W pionie karnym, wpływ spraw „K” do Sądu Okręgowego w Olsztynie wyniósł 149 i był dwa i pół-krotnie większy od wpływu tych spraw do Sądu Okręgowego w Suwałkach (59 spraw). Ponadto, w Sądzie Okręgowym w Olsztynie liczba spraw „K” pozostałych do rozpoznania na koniec I półrocza 2010 r. wynosi 92 i jest ponad dwukrotnie większa niż w Sądzie Okręgowym w Suwałkach (38 spraw). W sprawach odwoławczych „Ka” do Sądu Okręgowego w Olsztynie wyniósł 732 i był ponad pięciokrotnie większy od wpływu tych spraw do Sądu Okręgowego w Suwałkach (140 spraw). Pozostałość tych spraw w Sądzie Okręgowym w Olsztynie wyniosła 183, natomiast w Sądzie Okręgowym w Suwałkach jedynie 28 spraw.

W pionie pracy i ubezpieczeń społecznych obciążenie pracą przedstawiało się następująco.

Wpływ spraw „U” do Sądu Okręgowego w Olsztynie wyniósł 1.202 i był ponad pięciokrotnie większy od wpływu tych spraw do Sądu Okręgowego w Suwałkach (210 spraw), który był najmniejszy w kraju. W Sądzie Okręgowym w Olsztynie liczba spraw „U” pozostałych do rozpoznania na koniec I półrocza 2010 r. wynosi 498 i jest ponad sześciokrotnie większa niż w Sądzie Okręgowym w Suwałkach (77 spraw). W sprawach odwoławczych „Ua” obciążenie wpływem Sądu Okręgowego w Suwałkach również jest mniejsze niż w Sądzie Okręgowym w Olsztynie. Wpływ do Sądu Okręgowego w Olsztynie wyniósł 29 spraw, a do Sądu Okręgowego w Suwałkach 2 sprawy. Pozostałość tych spraw w Sądzie Okręgowym w Olsztynie wyniosła 2, natomiast w Sądzie Okręgowym w Suwałkach nie pozostała do rozpoznania żadna sprawa.

Wpływ spraw „P” do Sądu Okręgowego w Olsztynie wyniósł 15, a do Sądu Okręgowego w Suwałkach - 1. W Sądzie Okręgowym w Olsztynie liczba spraw „P” pozostałych do rozpoznania na koniec I półrocza 2010 r. wynosi 6, a w Sądzie Okręgowym w Suwałkach - 1. W sprawach odwoławczych „Pa” do Sądu Okręgowego w Olsztynie wyniósł 138 spraw i był ponad dziewięciokrotnie większy od wpływu tych spraw do Sądu Okręgowego w Suwałkach (15 spraw). Pozostałość tych spraw w Sądzie Okręgowym w Olsztynie wyniosła 21, natomiast w Sądzie Okręgowym w Suwałkach nie pozostała do rozpoznania żadna sprawa.

Przedstawione powyżej dane statystyczne wyraźnie pokazują, że projektowane zmiany organizacyjne pozytywnie wpłyną na możliwość prawidłowej realizacji normy zawartej w art. 45 Konstytucji RP, która wskazuje, że każdy obywatel ma prawo do rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 oraz z 2009 r. Nr 42, poz. 337) projekt rozporządzenia został zamieszczony na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 11 ust. 1 uchwały Nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.), projekt rozporządzenia został skierowany do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

W trakcie prac legislacyjnych nad projektem rozporządzenia do Ministerstwa Sprawiedliwości nie wpłynęło żadne zgłoszenie, o którym mowa w art. 7 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 oraz z 2009 r. Nr 42, poz. 337) od podmiotów zainteresowanych pracami nad projektem przedmiotowego rozporządzenia.

Ocena skutków regulacji

1. Podmioty, na które oddziałuje rozporządzenie.

Projektowane rozporządzenie będzie oddziaływać na kadrę orzeczniczą i administracyjną oraz na uczestników postępowań sądowych w sprawach należących do właściwości sądów, których dotyczą projektowane zmiany.

2. Konsultacje społeczne.

Przedmiotowy projekt podlegał zaopiniowaniu przez Krajową Radę Sądownictwa, która nie zgłosiła do niego uwag.

3. Skutki społeczno-gospodarcze oraz finansowe rozporządzenia.

3.1. Wpływ regulacji na dochody i wydatki sektora publicznego, w tym budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Projekt rozporządzenia nie powinien spowodować skutków finansowych. Ewentualne, niewielkie wydatki związane z wejściem w życie projektowanych zmian znajdują zabezpieczenie w budżetach sądu apelacyjnego i sądów okręgowych.

Podkreślić należy, że projektowane zmiany wywołają oszczędności związane ze zwrotami kosztów podróży stron, z uwagi na zmniejszenie odległości między sądami rejonowymi, których projekt dotyczy a sądami okręgowymi.

3.2. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Projekt rozporządzenia nie będzie miał negatywnego wpływu na rynek pracy.

3.3. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

3.4. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionalny.